

**Klinika stereotactickej rádiochirurgie
SZU, OÚSA a VŠZaSP sv. Alžbety v Bratislave**

Oponentský posudok
dizertačnej práce

Mgr. Jaroslava Eisertova :
**Canisterapie, jako podporná terapeutická metóda u detí s hyperkinetickým
syndrómom a detí s detskou mozgovou obrnou.**

Autorka sa zamerala na vymedzenie canisterapie, ako podpornej terapeutickej metódy u detí so špecifickými potrebami. Téma je nanajvyš aktuálne a potrebné pre klinickú prax. Práca sa snaží objektivizovať a valuovať na vedeckej úrovni pozitívny vplyv pôsobenia canisterapie na zdravie človeka. Tým významnejší je jej prínos, že ako model si vybrala závažné detské ochorenia, ktorých medikamentózna a iné druhy terapie sú málo účinne, alebo bez efektu.

Práca je prezentovaná na 132 stranách, doplnená 19 fotografiami vo forme prehľadných a typických ukážok použitej metodiky. Je doplnená 4 tabuľkami a 5 stranami názorného vyšetrenia pacienta/klienta, výukovým CD a Informačnou brožúrou s 13 autentickými praktickými ukážkami a prehľadnou tabuľkou záznamu výsledkov canisterapie. V práci má citovaných 179 citácií, z toho je väčšie množstvo zo zahraničnej literatúry, autorka zabudla na slovenskú literatúru. Práca zahŕňa najdôležitejšie zdroje z posledných 5 rokov.

V úvodných stranách autorka uvádza najdôležitejšie poznatky z histórie, organizáciu canisterapeutického procesu, indikácie a ciele canisterapie a podrobný popis sledovaných ochorení skúmaných pacientov, aspekty a spôsoby liečby.

Výskumná časť dizertačnej práce je zameraná na prípadové štúdie dvoch závažných ochorení, u detí s hyperkinetickým syndrómom a detí s detskou mozgovou obrnou. Na 8 prípadoch prípadových štúdií, štyri na prvom a štyri na druhom modeli, využíva princípy a stratégiu kvalitatívneho výzkumu, kde u každého pacienta/klienta vyšetruje s ohľadom na jeho sociálne-ekologické pole podľa Kovaříka. Metodologický výzkum v oblasti canisterapie vychádza z oblasti sociálnej ekológie.

Výskum bol realizovaný v rehabilitačnej triede Materskej školy od roku 2004 – 2009 u hyperkinetického syndrómu a v dennom a týždenom stacionári od roku 2006 do 2009 u detskej mozgovej obrny. Bol zameraný na vypracovanie návrhu pracovných postupov terapie za asistencie psa - canisterapia. U sledovaných pacientov bola canisterapia zaradená ako jediná podporná terapeutická metóda. Tento fakt hodnotím vysoko pozitívne. Ďalej vysoko hodnotím podrobný záznam v priebehu canisterapie. Dizertantka našla spoločné znaky u canisterapie pre jednotlivé diagnózy. V prvom prípade spočívajú v zmiernení prejavov hyperaktivity a zlepšení koncentrácie. Nevýznamné je aj úspešné pôsobenie canisterapie v sústredení na činnosť s psom, posilňovanie jemnej motoriky, rozvoj reči a komunikácie v skupine, rozvoj sociálnych schopností, zapojenie sa do kolektívu a zmiernenie agresivity v závislosti na prítomnosti psa.

Zo spoločných znakov u detskej mozgovej obrny je to navodenie príjemných pocitov, zmiernenie salivácie, zkvalitnenie a prehĺbenie očného kontaktu, prehĺbenie dýchania. Významné je zkludnenie a prehratie a následné uvoľnenie spazmov, oživenie mimiky, dieťa prijíma polohu, ktorú zvyčajne odmietalo.

Vysoko hodnotím diskúziu, zvlášť porovnávanie svojích pozorovaní s domácimi aj zahraničnými autormi, ale hlavne zachovanie si vlastného postoja. V doporučení pre prax mi chýba komu chce adresovať odporúčania pre prax, chyba mi cieľová konkrétna skupina.

Autorka si dala za cieľ vymedzenie canisterapie ako podpornej terapeutickej metódy u detí s hyperkinetickým syndromom a detí s detskou mozgovou obrnou ktorý splnila v plnom rozsahu. Zvlášť hodnotím jej postoj a starostlivosť o pacientov a skutočnosť, že pre validnosť výsledkov posudzovala ako spoľahlivejšiu metódu opakované vyšetrenia, pred dotazníkovou metódou.

Otázky:

1. Ako a komu konkrétne budú doručené odporúčania pre prax?

Záver:

Predložený spis a materiály splňajú všetky podmienky pre dizertačnú prácu. Autorka v ňom dokázala, že ide o vyspelú odbornú a vedeckú osobnosť. Preto odporúčam, aby po úspešnom obhájení pred Vedeckou radou Fakulty zdravotne sociálnej Jihočeské univerzity v Českých Budejoviciach bol udelený

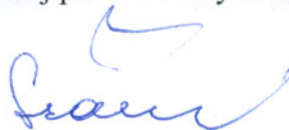
Mgr. Jaroslave Eisertovej

vedecko - pedagogický titul

titul doktor philosophie (PhD)

v odbore prevencia, náprava a terapia zdravotne sociálnej problematiky detí, dospelých a seniorov

V Bratislave 2.10.2009

Prof. MUDr. Miron Šramka, DrSc
prednosta
Klinika stereotactickej rádiochirurgie

Onkologický ústav sv. Alžbety spol. s r.o.
Klinika stereotactickej rádiochirurgie
SZU, OÚSA a VŠZaSP sv. Alžbety
Prednosta: Prof. MUDr. Miron ŠRÁMKA, DrSc.
Heydukova ul. 10, SK 812 50 Bratislava

Posudek oponenta disertační práce

Student: Mgr. Jaroslava Eisertová

Název práce: Canisterapie, jako podpůrná terapeutická metoda u dětí s hyperkinetickým syndromem a dětí s dětskou mozkovou obrnou.

Školitel: doc. PhDr. Adéla Mojžišová, Ph.D.

Oponent: doc. PaedDr. Tatiana Matulayová, PhD.

Aktuálnost zvolené problematiky

Důsledky modernizace podstatným způsobem ovlivňují současnost a budoucnost pomáhajících profesí. Individualizace, neistota, krize klíčových institucí, sekundární sociabilita, anomie – to jsou jen některé procesy a charakteristiky současné moderní doby, které přispívají k neustálému nárůstu klientů pomáhajících profesionálů. Je proto nanejvýš aktuálně a žádoucí okrem iného neustále hledat možnosti účinné profesionální pomoci. Člověk v prostředí a vztah člověk - pes rámcovaný humanistickou koncepcí pomáhajících profesí jsou žriedlom poznání a inšpirácie, preto oceňujem výber témy ako aktuálny, spoločensky žiadúci a pre rozvoj vedy žiadúci. Uvedené konštatujem napriek skutočnosti, že autorka venuje naznačenému teoretickému kontextu pomerne málo pozornosti (len v úvodnej podkapitole 1.1).

Stanovené cíle doktorské disertační práce (splnění cílů)

Najpresnejšie definovaný cieľ dizertačnej práce nachádzame na s. 10 – „objektivizace canisterapie...“. Tento cieľ so zámerom, aby výsledky výskumu v budúcnosti slúžili k vytvoreniu odbornej metodiky realizácie Animal Assisted Therapy u detí s detskou mozgovou obrnou a hyperkinetickým syndrómom považujem v predloženej dizertačnej práci za naplnený.

Autorka v teoretickej časti (síce v deskriptívnej rovine, bez explicitného prejavu vlastných stanovísk, či kritickej analýzy) dôkladne objasnila všetky kľúčové kategórie, pojmy, termíny a otázky súvisiace so zvolenou témou. Preukázala výbornú orientáciu v relevantnej odbornej spisbe nielen českej provenencie, ale aj v českej legislatíve. Celkom využila 141 zdrojov, s ktorými pracuje v súlade so zásadami vedeckej etiky.

Štruktúra textu je logická, miera výstižnosti a vzťahu k téme je vysoká. Súlad teoretickej a empirickej časti je evidentný.

Empirická časť práce je uvedená kvalitne spracovaným projektom. Metodológia a metodika výskumu je vhodne zvolená a dobre argumentovaná. Dlhodobý získaný empirický materiál je podrobne prezentovaný. Výsledky výskumu sú vcelku prehľadne spracované a najmä prispievajú k naplneniu stanovených cieľov.

Záverečné odporúčania pre prax odrážajú nielen výsledky výskumu, ale aj dlhoročnú angažovanosť autorky a jej erudíciu. Sú spracované konkrétne, s evidentnou možnosťou aplikácie v praxi.

Nové poznatky, které byly dosaženy v doktorské disertační práci

Dané kritérium naplňa empirická časť práce, ktorá prináša originálny empirický materiál dokladujúci priaznivé účinky canisterapie, realizovanej profesionálkou (s pomocou trénovaného canisterapeutického psa s dodržaním presne stanovenej metodiky práce). Autorka práce tak výskumne overila účinnosť zvolenej podpornej terapeutickej metódy síce na obmedzenej vzorke (spolu 8 prípadov), ale s odôvodnením predpokladom rovnakých efektov u ďalších klientov vzhľadom na druh diagnózy pri presnom dodržaní overovanej metodiky.

Dizertačná práca prináša v českých podmienkach novo spracovaný (teoreticky a výskumne zdokumentovaný) návrh metodiky Animal Assisted Therapy u detí s detskou mozgovou obrnou a hyperkinetickým syndrómom. Autorka na základe dôkladného teoretického štúdia relevantnej odbornej spisby presvedčivo objasňuje teoretické východiská zvolenej metodiky, ktorú výskumne overovala. Prezentované výsledky spolu s jednoznačne stanovenými praktickými podmienkami realizácie AAT v príslušných zariadeniach, požiadavkami na osobnosť canisterapeuta a konkrétnymi praktickými činnosťami a pracovnými postupmi predstavujú autorkin prínos pre teóriu a prax.

Připomínky

Predložená dizertačná práca je po formálnej aj obsahovej stránke štandardne spracovaná. Z hľadiska formálnej úpravy je možné upozorniť na určitý nesúlad s príslušnou normou ISO a to najmä pri odkazovaní na literatúru (autorky a autori sú v zátvorkách uvádzaní veľkými písmenami) a formálnej úprave zoznamu bibliografických odkazov. Je pomerne zvláštne, že autorka nevyužila priame citácie, len parafrázuje. Rovnako je zaujímavé pre mňa nezvyčajné členenie práce len do dvoch vnútorne bohato štruktúrovaných kapitol.

Z obsahového hľadiska mi v práci chýba v úvode s hlbším ponomom popísaný teoretický (najmä filozofický) kontext témy, zvlášť vo väzbe na pomáhajúce profesie. Teoretická časť je skôr deskriptívna, bez kritickej analýzy, či vlastnej argumentácie.

Uvedené pripomienky ale podľa môjho názoru neznižujú vyššie popísané prínosy, výsledky a hodnotenie predloženej práce.

Otázky

V dizertačnej práci sa zaoberáte terapiou. Zaujímali by ma možnosti canisterapie v oblasti prevencie s uvedením vybraných príkladov dobrej praxe v Česku, príp. zahraničí so zhodnotením súčasného stavu.

ZÁVĚR:

Dizertačná práca Mgr. Jaroslavy Eisertovej je prínosná pre rozvoj pomáhajúcich profesií v teoretickej aj praktickej dimenzii. Autorka nielen preukázala naplnenie všetkých štandardných kritérií, kladených na daný typ vedeckej práce, ale spracovaním témy dokladovala aj svoju odbornú erudíciu vo zvolenej téme. Predpokladám (a odporúčam) publikovanie vybraných častí práce, príp. po určitých nevyhnutných úpravách aj publikovanie celej práce vo forme učebnice, príp. vedeckej monografie.

Dizertačnú prácu **odporúčam k obhajobe** a po jej úspešnom priebehu **navrhujem udeliť** Mgr. Jaroslave Eisertovej **vedeckú hodnosť Ph.D.** vo vednom odbore: Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí, dospělých a seniorů.

Místo vypracování a datum: Prešov, 30.10.2009

Podpis:

Posudek oponenta disertační práce

Student: Mgr. Jaroslava Eisertová

Název práce: Canisterapie jako podpůrná terapeutická metoda u dětí s hyperkinetickým syndromem a u dětí s dětskou mozkovou obrnou

131 str., 4 tab., 141 lit., 6 příloh (včetně fotodokumentace, informační brožury a výukového CD)

Školitel: Doc. PhDr. Adéla Mojžíšová, Ph.D.

Oponent: Ing. Bohumír Mahelka, CSc.

Předkládaná disertační práce vznikla na půdě Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity, která je svojí pozorností věnované uplatnění zvířat jako součásti zdravotní péče, dosud mezi českými odbornými a vysokými školami v tomto rozsahu ojedinělá. Autorka, absolventka ZSF s bohatými teoretickými znalostmi a praktickými zkušenostmi z oblasti rehabilitační péče, canisterapie i kynologie si byla velmi dobře vědoma, že oboru zooterapie chybí dostatek průkazných, jasně zdokumentovaných objektivních výsledků, které by posunuly zooterapii ze sféry poněkud „podezřelých“ praktik do sféry odborně akceptovaných a reprodukovatelných poznatků. Z tohoto pohledu je volba tématu časově i věcně, se zaměřením na canisterapii jako nejrozšířenější formu cílených rehabilitačních aktivit se zvířaty, velmi aktuální.

Cílem disertační práce je vymezení canisterapie jako podpůrné terapeutické metody u dětí s hyperkinetickým syndromem a dětí s dětskou mozkovou obrnou. Cíle u obou diagnóz bylo dosaženo a jsou promítnuty do konkrétních, v praxi aplikovatelných výstupů.

Celá práce je velmi kvalitně zpracována, má klasické, přehledné členění kapitol. Literární rešerše je velmi zevrubná a rozsáhlá, což je dáno i širší excerptovaných témat. Sám tento literární přehled je svým uceleným pojetím velmi hodnotný a může dobře sloužit i dalším zájemcům o tuto problematiku. Metodická část odpovídá potřebám práce a vymezuje dostatečně přesně metodický postup, charakteristiku zkoumaného souboru i metody a techniky sběru dat. Zjištěné výsledky (které si v detailech jako osoba bez medicínského, resp. psychologického vzdělání netroufám posoudit) vyúsťují do konkrétních návrhů pracovních postupů pro praxi.

Nové poznatky jsou soustředěny do jednotlivých dlouhodobých případových studií (celkem 8) se zhodnocením vlivu uplatňování canisterapie na vývoj, resp. změny fyzického a

psychického stavu klientů, jejich nálad a dovedností. Další nové praktické poznatky získané během pěti let výzkumu jsou komentovány v diskusi, v jejímž závěru je shrnuto celkem šest základních poznatků – výstupů o vlivu canisterapie jako AAT metody u klientů s hyperkinetickým syndromem a klientů s dětskou mozkovou obrnou. Všechny získané poznatky jsou pro uplatnění v praxi obsaženy v Doporučení pro praxi v Návrzích pracovních postupů.

Připomínky a dotazy k práci:

a) Věcné:

- str. 10, poslední věta Úvodu – autorka by neměla sama hodnotit svoji práci
- str. 26, 2. odst., 4. řádek – přesněji specifikovat „ženevskou konferenci 1995“
- str. 40, 1. odst. – CTA již neexistuje, zůstávají přesto její normy v platnosti? Jaký je názor autorky na uváděnou minimální dotaci hodin teorie a praxe?
- str. 45, 2. odst, 3. řádek - údaj již není aktuální, dle novely Zákona na ochranu zvířat (č. 312/2008 Sb.) řády schvaluje ministerstvo zemědělství ČR.
- str. 82, 2. odst., str. 88, 2. odst. – jak dlouho v hodinách či dnech trvá kladný vliv AAT na dítě („ chlapec je zklidněný, jindy je vysoce konfliktní“)? Mění se tato doba v průběhu dlouhodobé AAT?
- str. 106, 2. odst., 5. řádek – „několik velmi zajímavých a kvalitních prací“ – jsou to práce uváděné v seznamu literatury, nebo ještě nějaké další? Které?
- str. 106 – 111 – cílem diskuse je konfrontovat vlastní zjištění s údaji jiných autorů (nemusí jít nutně vždy o publikované údaje, mohou to být i písemná či ústní sdělení). Z tohoto pohledu je v kap. Diskuse prakticky nadbytečná téměř celá str. 106, s výjimkou konce třetího odstavce. Kap. Diskuse končí ve skutečnosti druhým odstavcem na str. 110, zbytek textu měl být zařazen jinam, str. 111 představuje již závěry – výstupy a do diskuse rovněž nepatří.
- str. 112 – 115 – v Návrzích pracovních postupů je rovněž nadbytečné citovat jiné autory, v případě potřeby jejich citace měli být uvedeni v diskusi.
- str. 117 – 118 – v předložené podobě se nejedná o Závěr, ale o Souhrn. To podstatné ze závěrů je uvedeno na konci Diskuse.
- Literatura – v textu i v kap. 8 – proč autorka používá v textu dvojí způsob grafické podoby citace (jednou kapitálkami, podruhé normálním písmem)? Některé v textu citované práce chybí v seznamu literatury (např. Kalinová 2003, 2006, Otterstedt 2008 a další). Psaní pramenů je vždycky pracné, ale je třeba jej sjednotit: u některých prací (např. poř.č. 9, 30, 94 atd.) chybí stránkování, u jiných chybí počet stran (např.

č. 35, 36, 101 atd.), řazení prací některých autorů je mírně chaotické (např. č. 16, 17, 18, 19, 118 – 122 a další.

b) Formální:

- místy problémy s gramatikou – např. vyplívat x vyplývat (opakovaně, např. str. 13, 48), naučily x naučili (str. 10), znamenali x znamenaly (str. 11), terapeuté x terapeuti (str. 25) atd.
- místy problémy se správnou interpunkcí – čárky v souvětích, např. na str. 38, 40, 47, 48, 49 atd.

Závěr:

Přes uvedené připomínky se jedná o velice kvalitní práci, založenou na osobní dlouhodobé odborné angažovanosti autorky, která naplňuje podmínky pro **doporučení k obhajobě** a k návrhu na **udělení titulu Ph.D.** v oboru Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí, dospělých a seniorů.

V Brně dne 2. 11. 2009

Podpis oponenta:

